

SZABÓ MÁTÉ*ELTE ÁJK PTI***Külpolitika, háború, biztonság és a békemozgalmak polgári engedetlensége a posztkommunista politikában**

A békemozgalmak szellemi előkészítésének feladatát Európában a békeutópiák látták el. A 18. században Kant, Fichte, Rousseau és több más gondolkodó munkásságában jelenik meg a béke, mint ultima ratio, a legfőbb politikai érték gondolata. Ennek megvalósítását ezekben az utópiákban még nem a civil társadalomnak tulajdonítják. A 19–20. század modern társadalmi-politikai mozgalmi, a civil mozgalmak jó része vállalja ezt fel, legalább is bizonyos irányzataik. Vannak liberális, anarchista, feminista és szociáldemokrata politikai mozgalmak, ahol a béke és biztonság megteremtése áll az előtérben. A békeutópiák és mozgalmak nem mindig pacifisták, azaz nem minden esetben utasítják el teljes mértékben a háborút és a politikai erőszakot. Az 1989-es rendszerváltások is a béke állapotának a bekövetkezésére utaltak, azonban sajnos nem sikerült a polgári mozgalmak engedetlenségét átvenni a politikai mindennapokban. Bár ugyanez többnyire megvalósult a Varsói Szerződés országaiban az átmenet idején, azonban a polgárháborúk, etnikai összecsapások és területszerző hadműveletek egyaránt jellemzik a szűkebben vett birodalmi államterületét a volt Szovjetunióknak és Jugoszláviának. Ezeken a válságterületeken a pacifista békemozgalmak marginálisan vannak jelen, de nincs jelentős politikai dinamikájuk a media coverage és az állami bellicista propaganda árnyékában. A posztkommunista erőszakos politikai konfliktusokkal szemben fellépő civilek a stabil demokráciákban, Nyugaton vagy a stabilabb demokratikus renddel jelentkező posztkommunista államokban működnek, innét próbálnak a kormányok és a nemzetközi szervezetek révén nyomást gyakorolni a konfliktuspartnerekre.